

Nr 285.

Av herr **Bissmark**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till bestridande av vissa bidrag till kostnaderna för domsagornas förvaltning.

I proposition nr 180 till innevarande års riksdag angående anslag till bestridande av vissa bidrag till kostnaderna för domsagornas förvaltning har Kungl. Maj:t föreslagit vissa ändrade bestämmelser i fråga om de i domsagorna tjänstgörande notariernas anställnings- och avlöningsförhållanden.

Vad då först angår anställningsförhållandena får jag erinra om att enligt gällande domsagostadga andre notariesförordnande kan meddelas utan föregående tjänstgöring i domsaga och förste notariesförordnande efter en tjänstgöringstid av sex månader. De sakkunniga vilka i justitiedepartementet under hösten 1932 biträtt angående reformeringen av vikariatssystemet vid häradsrätterna hava härutinnan icke föreslagit någon ändring. Med hänsyn till önskvärdheten att åstadkomma enhetlighet inom de olika domsagorna och i besparingssyfte har emellertid Kungl. Maj:t i propositionen framlagt förslag därom att nämnda förordnanden skola kunna meddelas först efter en tjänstgöring av sex månader, respektive ett år, vilket förslag alltså innebär en förlängning av den föregående tjänstgöringstiden med i vartdera fallet sex månader och följaktligen en försämring för notarierna.

Även beträffande avlöningsförhållandena har i propositionen föreslagits ändrade bestämmelser till notariernas nackdel. Enligt gällande domsagostadga åtnjuter förste notarie av statsmedel i årligt arvode 2,700 kronor i domsaga inom Västerbottens och Norrbottens län och i Härjedalens domsaga samt 2,400 kronor i annan domsaga. Andre notarie åtnjuter i årligt arvode 2,000 kronor i domsaga inom Norrland som nyss nämnts och 1,800 kronor i annan domsaga. De i propositionen upptagna bestämmelserna innebära i denna del följande: Intill dess ett år förflutit från första anställningen i domsaga skall arvode till andre notarie utgå efter 800 kronor om året. Därefter skall han i årligt arvode uppbära: i förut angivna, inom Norrland belägna domsagorna 2,000 kronor samt i annan domsaga 1,800 kronor. Förste notarie skall intill dess han uppnått en sammanlagd tjänstgöring såsom domsagobiträde av, vad angår angivna Norrlandsdomsagor, 1½ år och, beträffande övriga domsagor, 2 år uppbära i arvode samma belopp som enligt vad nyss sagts skall utgå till andre notarie under dennes andra tjänstgöringsår i domsaga och skall först därefter erhålla arvode enligt de i domsagostadgan nu gällande bestämmelserna.

De ändrade grunder som sålunda föreslagits i propositionen synas mig icke böra godtagas. Jag kan icke finna det vara av behovet påkallat vare sig att föreskriva längre tjänstgöringstid än för närvarande för att erhålla rätt att mottaga förordnanden såsom förste eller andre notarie eller att ändra avlöningsbestämmelserna. Det förekommer väl nämligen icke på många områden inom statsförvaltningen att oavlönad arbetskraft tages i anspråk i så stor utsträckning som sker beträffande notarier å domsagokanslierna eller att sedan avlöning vunnits denna utgår med ett i förhållande till vederbörandes kvalifikationer så lågt belopp som här kommer i fråga. Det förefaller mig därför icke vara förenat med rättvisa och billighet att i dessa redan nu lågt beräknade löner vidtaga en kraftig reduktion. En andre notarie, som är anställd i andra domsagor än förut omnämnda, i Norrland belägna, åtnjuter för närvarande en lön, vilken med dyrtidstillägg uppgår till 2,304 kronor. En sådan lön motsvarar ungefär begynnelselönen till ett ordinarie kontorsbiträde. Det är därför uppenbart att en avlöning efter 800 kronor om året — även om därå utgår dyrtidstillägg av statsmedel med 224 kronor för år — utgör en alldeles otillräcklig ersättning. Då de rättsbildade biträdena å domsagorna äro för rättsskipningens vidmakthållande oundgängligen nödvändiga, böra de få åtnjuta en lön som räcker till deras nödtorftiga bärgning. Vid bestämmande av deras avlöningsförmåner bör även tagas i betraktande att före notarietjänstgöringens början ligga fem eller sex utbildningsår med avsevärda kapitalutlägg. Såsom skäl för utsträckt tjänstgöringstid innan rätten att erhålla förordnanden såsom notarie inträder har anförts att det för närvarande är beroende på tillfälligheter när dylika förordnanden kunna erhållas. Det torde emellertid vara huvudsakligen i de mera ogynnsamt belägna domsagorna där sådana möjligheter till förordnanden tidigare bruka yppa sig. Ofta har därför en ekonomiskt mindre välsituerad domaraspirant just sökt sig till dessa domsagor för att där snarast möjligt kunna erhålla en för uppehållet nödvändig lön. De nuvarande avlöningsbestämmelserna synas därför göra det möjligt för en obemedlad domaraspirant att komma fram på domarbanan.

Ett bifall till de av mig nu föreslagna bestämmelserna angående grunderna för de i domsagorna anställda notariernas rätt till arvode torde medföra en belastning av ifrågavarande anslag med högst 40,000 kronor.

Om de nu föreslagna jämkningarna i propositionen vidtagas, böra 1 och 3 §§ i det vid propositionen fogade utkastet erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Förste notarie åtnjuter av statsmedel i årligt arvode 2,700 kronor i domsaga inom Västerbottens och Norrbottens län och i Härjedalens domsaga samt 2,400 kronor i annan domsaga.

Annan vikarie — — — stadgas.

3 §.

Andre notarie åtnjuter i årligt arvode 2,000 kronor i domsaga inom Västerbottens och Norrbottens län och i Härjedalens domsaga samt 1,800 kronor i annan domsaga. Av arvode till andre notarie utgår av härads- hövdingens avlöningsmedel ett belopp av 800 kronor. Återstående delen gäldas av statsmedel.

Förordnas andre — — — notarie.

I anslutning till det anförda får jag hemställa,

dels att riksdagen i sitt yttrande över Kungl. Maj:ts proposition nr 180 måtte hemställa, att nu gällande bestämmelser beträffande förste och andre notariers anställnings- och avlöningsförhållanden måtte bibehållas,

dels ock att riksdagen måtte höja det i samma proposition äskade *extra* förslagsanslaget till 530,000 kronor.

Stockholm den 10 mars 1933.

Georg Bissmark.